

Tystiolaeth Gristnogol yn yr Eisteddfod Genedlaethol yn Wrecsam

Yn ystod yr wythnos 2–9 Awst, cynhaliwyd Eisteddfod Genedlaethol lwyddiannus a byrlymus ar gyrion dinas Wrecsam, gyda maes croesawgar â digonedd o le, a thywydd bendigedig yn goron ar y cyfan. Cafwyd teilyngdod yn y prif gystadlaethau, a llongyfarchwn bawb yn gynnes iawn. Heb os, bydd y profiad teimladwy o weld Tudur Hallam yn ennill y gadair ac ymateb arbennig yr Archdderwydd Mererid Hopwood yn aros yn y cof am amser maith.

Bu gwaith yr eglwysi hefyd yn rhan o'r arlwy, gyda gwasanaeth arbennig yn y

pafiliwn ar y bore Sul ar thema'r Ffin, wedi ei baratoi gan Jen Eynon, a Chymanfa Ganu afieithus gyda'r nos. Yn ystod yr wythnos cafwyd gwasanaeth cymun Cymraeg yn Eglwys San Silyn dan arweiniad James Tout ac offeren Gymraeg dan ofal yr Esgob Edwin Regan yn Eglwys Gadeiriol y Santes Fair.

Yn yr un modd daeth miloedd i mewn i babell Cytûn i fwynhau paned a sgwrs, a chynhaliwyd nifer o ddigwyddiadau a lansiadau yno yn ystod yr wythnos. Braf oedd cael cwmni Cymorth Cristnogol,

Cymdeithas y Beibl, y Cyngor Ysgolion Sul a nifer o fudiadau eraill o fewn y stondin. Cynhaliwyd oedfa bob dydd am 11 o'r gloch dan ofal yr eglwysi lleol, a chafwyd dau gyfarfod arbennig i ddangos cefnogaeth i drigolion Gaza drwy sefyll mewn undod ag ymgyrch y llinell goch. Daeth nifer ynghyd i lansiadau chwech o lyfrau newydd, gan gynnwys cyfrol olaf Huw John Hughes, pryd y cafwyd cyfle i dalu teyrngedau iddo.

Isod ceir detholiad o luniau yn darlunio rhai o'r pigion.

Cynan Llwyd yn rhannu gair ynghanol bwrlwm y babell

Cyfarfod y golygyddion: Alun Tudur o bapur Y Tyst, gyda Marian, Aled a Huw o Cenn@d

Bob dydd roedd gennym griw o wirfoddolwyr o'r eglwysi lleol yn gweini te a choffi. Diolch i bob un cylch a wasanaethodd yn y babell – dros 150 ohonynt i gyd.

Offeren Gatholig yng ngofal yr Esgob Regan

Lansio cyfrol newydd Aled Edwards, *Cyrraedd Bannau*, yng nghwmni'r awdur, ynghyd â Sian Wyn Rees a fu'n ei holi, ac Aled Davies o'r wasg

Lansio cyfrol newydd Aled Jones Williams, *Reit Rownd*, yng nghwmni'r awdur, ynghyd â Rhys Llwyd a fu'n ei holi, ac Aled Davies a Mair Jones Parry o'r wasg

Lansio cyfrol newydd Huw John Hughes, *Dyrys Daith*, pryd y cafwyd cyfle i gyflwyno copi i Huw a Gwenda Jones, y ddau y cyflwynodd Huw John y gyfrol iddynt yn ei ragair

Aled Lewis Evans ar lwyfan y brifwyl

Côr Morgan Llwyd yn oedfa'r bore yn y pafiliwn

Sefyll yn gadarn dros Gaza

Lansio cyfrol newydd Owain Llŷr Evans, *Yng Ngolwg Ffydd*, yng nghwmni rhai o gyfeillion Eglwys Minny Street, Caerdydd, ac Aled Davies o'r wasg

[*\(parhad ar y dudalen nesaf\)*](#)

Tystiolaeth Gristnogol yn yr Eisteddfod Genedlaethol yn Wrecsam (parhad o dudalen 1)

Y prif weinidog Eluned Morgan yn galw i mewn i gyfarch y gwirfoddolwyr

Margaret a Marc Morgan yn arwain un o'r oedfaon

Lansio cyfrol newydd Llwybr Cadfan gydag Aled Davies, Nia Elain Roberts ac Elin Owen

Y Parchedig Marcus Wyn Robinson

Wedi cyfnod yn yr ysbyty, trist yw cyhoeddi y bu farw'r Parch. Marcus Wyn Robinson ar 31 Gorffennaf. O Gaernarfon yn wreiddiol, dechreuodd Marcus ei weinidogaeth yn ardal Llanberis yn 1978 cyn gwasanaethu fel caplan yn y Llynges Brydeinig am 20 mlynedd. Yn ystod y cyfnod hwnnw fe ddaeth yn brif ysgrifennydd y gaplaniaeth ac yn uchel iawn ei barch gan bawb. Dychwelodd a'i draed ar dir sych yn nechrau'r ganrif wrth iddo ymgymryd â chynllun caplaniaeth ddiwydiannol y Gogledd-ddwyrain, gyda gofal dros weithwyr yn ffatrïoedd Airbus a Kellogg's yn bennaf, ond hefyd ar eglwys Bresbyteraidd y Tabernacl, Rhostyllen.

Cafodd ddychwelyd i'w ardal enedigol yn 2007 gan gymryd gofal bugeiliol ar gapeli Presbyteraidd yng Nghaeathro, Bethel, Llanrug a Brynrefail. Bu'n ysgrifennydd ac yn llywydd Sasiwn y Gogledd, yn swyddog ecwmenaidd i EBC, ac yn llywydd ar Gymanfa Gyffredinol ei enwad am ddwy flynedd yn ystod cyfnod y pandemig, cyn ymddeol yn 2023.

Bu llawer o deyrngedau iddo yn y newyddion ac ar y cyfryngau cymdeithasol yn arwydd o'i boblogrwydd hynod. Rydym yn cydymdeimlo'n fawr â'r teulu, a fu'n fawr eu gofal ohono yn ystod ei waeledd.

Dyfynnwyd o emyn Pedr Fardd wrth gofio amdano ar y cyfryngau cymdeithasol:

Ar fôr tymhestlog teithio 'rwyf
i fyd sydd well i fyw,
gan wenu ar ei stormydd oll:
fy Nhadau sydd wrth y llyw.

Diolchwn i Siôn Aled Owen am yr englyn hwn sy'n crynhoi llawer o'r hyn rydym eisoes wedi teimlo'i golli o'i farw:

Ei straeon stôr drysoraf – ond ei waith
oedd ei daith bwysicaf;
bu'i ru o chwerthiniad braf,
bu'r hwyl. Bu'r harbwr olaf.

Y Parchedig Elwyn Pryse

Ar 2 Awst, sef diwrnod cyntaf Eisteddfod Genedlaethol Wrecsam, tristwch oedd derbyn y newyddion am farw'r Parch. Elwyn Pryse, Bow Street. Ond roedd rywsut yn cyfannu cylch bywyd un a ddechreuodd ei weinidogaeth yn yr ardal honno ac a fu'n gefnogwr brwd o'r Brifwyl am flynyddoedd maith.

Ganed a maged Elwyn ym mrynau Ysbyty Ystwyth a Chwmystwyth yng nghefn gwlad Ceredigion, ac roedd yn werthfawrogol iawn o'r dylanwadau cynnar fu arno ar aelwyd Gristnogol mewn ardal ddiwylliedig. Mynychodd Ysgol Sir Tregaron cyn mynd i Goleg Trefeca i wneud Diploma mewn Diwinyddiaeth, ac yna ymlaen i'r Coleg Diwinyddol yn Aberystwyth. Yn 1954, ac yntau'n ŵr ifanc 23 oed, cafodd ei ordeinio yn Sasiwn y De yng Nghaerfyrddin – un o'r rhai ieuengaf erioed i gael ei ordeinio.

Fely crybwyllwyd, yn ardal Wrecsam yr oedd ei ofalaeth gyntaf, yn weinidog ar eglwys yn Rhosllannerchrugog, Johnstown a Rhiwabon. Bryd hynny roedd 13 o weinidogion yn y Rhos, pump ohonynt yn weinidogion yn Eglwys Bresbyteraidd Cymru.

Ond roedd yna dynfa yn ôl i gefn gwlad, ac ar ôl pedair blynedd a hanner symudodd i Lanrhaeadr-ym-Mochnant, ac yna i Lanymddyfri, lle treuliodd ddeng mlynedd dedwydd iawn. Er hynny, dychwelyd i'w hoff Geredigion fu ei hanes, i ofalaeth y Borth i ddechrau, a chan weinidogaethu ar ofalaeth y Garn hefyd yn nes ymlaen, pan unwyd y ddwy ofalaeth. Ar gyngor meddygol, ymddeolodd yn gynnar, yn 62 oed, ond fe ddaliodd i bregethu hyd at 2020.

Roedd yn eisteddfodwr o fri, a byddai ef a'i ddiweddar briod, Tegwen, yn mwynhau wythnos o garafanio yn yr Eisteddfod gydol y blynyddoedd. Roedd yn genedlaetholwr brwd ac yn Gymro i'r carn.

Yn Sasiwn y De ar 1 Mai 2024, cafodd ei longyfarch ar ddathlu 70 mlynedd ers ei ordeinio'n weinidog. Diolchwn i Dduw am ei weinidogaeth faith a chyfoethog, ac estynnwn ein cydymdeimlad dwys â Maldwyn ac Eleri, ei fab a'i ferch yng nghyfraith, ag Eilir (ŵyr) a Fflur, Meleri (wyres) ac Andrew, a'i orwyres, Erin Haf, a'r teulu estynedig.